

פרוטוקול מס' 178
מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום חמישי, ו' בחשוון התשנ"ח (6 בנובמבר, 1997) שעה 10:00

הנוכחים:

חברי הוועדה: אברהם רביץ - היו"ר

זאב בויס
אלי גולדשמידט
צבי הנדל
מיכאל נודלמן
אופיר פינס-פז
מיכאל קליינר
אברהם שוחט

מ"מ: חיים אורון
רפי אלול

מחמנים: ציפורה גל-ים - הממונה על הכנסות המדינה

דורון לוי - נציב מס הכנסה
מרדכי איילון - מנהל המכס ומע"מ
אהוד ברזילי
אלי יוסף
משה לנגרמן
יהודה נטר דישי
אבי לבון
י. דר
תמר לומברתו
יחזקאל פלומין - לשכת עורכי הדין

היוהמ"ש: אנה שניידר

יועצת כלכלית: סמדר אלחנני

מזכיר הוועדה: איוור קירשנר

קצרנית: לאה קיקיון

סדר היום: א. התקציב לשנת 1998 - הכנסות המדינה

ב. חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 45)

ג. תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון)

א. התקציב לשנת 1998 - הכנסות המדינההיו"ר אברהם רביץ:

שלום לכולכם. היום אנו עומדים לדון בדבר החשוב ביותר שיש לנו. לפני התקציב אנו צריכים לדעת אם יש לנו כסף, וכמה. היינו מבקשים שציפורה גל-ים, הממונה על הכנסות המדינה, תחלק את הסקירה שלה לשניים: מה ההכנסות הודאיות- הציפור ביד, ומה הן ההכנסות הציפור- הציפור שעל העץ. זה ידריך אותנו, כי חלק מן הציפורים אשר על העץ יהיו תלויים בחוקים שאנו נתבקש לחוקק. יכול להיות שבצד כל חוק יבוא מישהו להסביר לנו כמה כסף החוק אמור להכניס למדינה, אך טוב יהיה אם תייחסי לכך בסקירה שלך. אנא תייחסי גם אל אותן מערכות של חוקים שכבר נמצאים בצורת, כמו, למשל, דוחות תנועה על עבירות, שאמורים להכניס לאוצר המדינה כמאה מיליון שקלים. האם הציפיות התחילו לממש את עצמן, או שאנשים התחילו להתנהג כראות.

ציפורה גל-ים:

הבאנו לכם היום תקציר של ההתפתחויות הכלכליות החזויות ב-98, וסקירה של מה קרה ב-97. באופן בסיסי זו היא התחזית שמונחת ביסוד התקציב, אשר הוגש לכנסת, והוא משתקף ומפורט בתחזית התקציב הלאומי, שגם היא הונחה לפניכם. אתייחס לתחזית בהקשר של הכנסות המסים.

אברהם שוחט:

אבקש שתעריכו בדבריכם איך נראית השנה.

ציפורה גל-ים:

בהחלט נעשה זאת.

העמוד השלישי בקובץ העמודים, שכתוב עליו עמוד 23, לקוח מתוך התקציב הלאומי. מובאת בו תחזית מקרו-כלכלית.

אברהם שוחט:

אני התכוונתי להערכה בתחום המסים.

ציפורה גל-ים:

אם כך אעבור מייד לשנת הגבייה 97. הכנסות המדינה בשנה זו עלו בשיעור ריאלי של 4.6 אחוזים, מ 95.3 מיליארד ל- 109.1 מיליארד בשנת 97, זאת אומרת עד סוף דצמבר, בהערכה. העלייה היא ריאלית, בניכוי האינפלציה, שגם היא מוערכת. אני חושבת שהתחזית הזאת תתממש, נומינלית. אנו נמצאים כבר אחרי 10 חודשי גבייה, חאת היא ההערכה.

היו"ר אברהם רביץ:

באיזו מידה השביתה תשפיע על כך ?

ציפורה גל-ים:

אני לא יודעת. החודש האחרון משפיע לכיוון הפוך, משום שהעובדים, כנראה, לא מטפלים יותר בהחזרי מס. הירידה בהחזרי המס היא הרבה יותר בולטת.

מיכאל קליינר:

אני מבין שעל מה שלא גובים יש גם ריבית סבירה.

ציפורה גל-ים:

אני לא יודעת אם היא סבירה יחסית לדיבית במשק, אנו לא מספיקים לעדכן, אבל בכל מקרה, האלמנט הראשון בקביעת תחזית 98 הוא ההערכה של כמה גבינו ב-97, והיום, כעבור 20 חדשים של גבייה, ההערכה הזאת נראית לנו סבירה.

היו"ר אברהם רביץ:

ממה זה נבע: מצריכה או מהעמקת הגבייה ?

ציפורה גל-ים:

יש לנו לוח, שלפי דעתי ממצה את כל השאלות האלה, והוא לוח מספר 5: פער ביצוע לעומת תחזית מסים מקורית. בעקבות שאלות בשנים שעברו, בעיות ופערים שהיו, פיתנו מערכת בקרה, שהצגתי אותה פה במפורט. אמרתי שהחל מאותו זמן נעשה תחזית מפורטת, עם הנחות מספריות גלויות לגמרי, על כל האלמנטים, כך שאפשר יהיה לבוא בסוף השנה ולראות על איזה הנחות בנינו, מה מתוכן התממש ומה לא, ומה השארית הבלתי מוסברת, שאותה אפשר לייחס או לאי-דיוק המודל, או להעמקה או אי-העמקת גבייה, וכן שאר הזברים, שלא כלולים מפורשות במודל.

בשנת 97 לקחנו כהלכה גביית שנה קודמת-95.4. להזכירכם, עשינו זאת בדצמבר, אז תיקנו את תחזית המסים, כפי שהיה דרוש. לא היו לנו את תוצאות חודש דצמבר, אלה תוצאות שמגיעות חודש או חודשיים אחר כך, בסילוקין. חלק קטן מאד של האינפורמציה לא היה ידוע, אם כך, עדיין עמדנו בגודל הזה ב-95.4, יצא 95.3, ואין זה נורא.

בלוח הזה, בעמודה האחרונה אני משווה מספר לעומת מספר- התחזית המקורית לעומת תחזית ex post.

אברהם שוחט:

האם זו תוצאת 96 במחירי 97 ?

ציפורה גל-ים:

לא, אלה מספרים שוטפים. נומינלית 97, גביית שנה קודמת, 96 - נומינלית.

חיים אורון:

כל הלוח הוא נומינלי ?

ציפורה גל-ים:

כל הלוח הזה הוא נומינלי, כי הוא לא נועד להשוות בין 96 ל-92, אלא את סוף 92 לתחזית 92. כל שנה לעומת התחזית שלה, באותם מחירים של אותה שנה.

אלי גולדשמידט:

לפי הדיוק שאתם מגיעים אליו, נראה שכדאי להתייעץ אתכם לגבי תוצאות הטוטו.

ציפורה גל-ים:

זה נייר שאנו הכנו לעצמנו כדי לשפר את התחזית. זה תוצאה מניתוח, שבשנים הקודמות חלק גדול מן הטעות נבע מהערכת השנה השוטפת, כיוון שעשינו אותה ביולי, ולא תיקנו בדצמבר. בשנה שעברה היה צריך, ותיקנו בדצמבר.

מיכאל קליינר:

למה הבסיס לתחזית שונה מגביית שנה קודמת?

ציפורה גל-ים:

הוא לא שונה. אם נבחן כל שורה בנפרד. אם אנו משווים את הגוש העליון לתחתון. אחר כך יש לנו שינויי חקיקה. שינויי החקיקה המתוכננים לשנת 97 היו 2 מיליארד ומאה שקלים. בפועל בוצעו שינויי חקיקה של 2 מיליארד ו-350. הרווחנו רבע מיליארד שקלים מהצעות חוק שהתקבלו. כזכור, בשנת 97, הצעת החוק שהביא האוצר הנה היתה אחת, ובעקבותיה היו שינויים. השינויים שהתקבלו עד דצמבר ונכנסו לתקציב 98 כלולים כבר בתחזית הגבייה, שנמצאת למעלה. גם אחר כך, ועדת הכספים המשיכה לעבוד במהלך שנת 97, וקיבלה עוד אי-אילו שינויים, שהכניסו כסף בשנה האחרונה, למשל, מזגנים, רכב מסחרי, ועוד כמה שינויים. השינויים האלה אי אפשר לייחס אותם, אלא לשינויי החקיקה.

חיים אורון:

נושא מדרגות המס מופיע פה גם?

ציפורה גל-ים:

מדרגות המס מופיע בבסיס. בתוך הסכום של 2 מיליארד ומאה, יש כ-800 מיליון בשנת 97, ואנו נגבה חלק השנה, וחלק מהמס שמתחייבים בו בשנת 97 משלמים ב-98.

תיקוני בסיס הם שינויים מהסוג של סכומים שעוברים משנה לשנה, סכומים לרשות הפלשתינאית. אם יש בהעברות צריך לקחת אותם בחשבון, כדי לא לייחס אותם לדבר אחר. העמקת גבייה של 500 מיליון. אין פה למטה תחזית, אנו לא יודעים למדוד אותה ex post, אלא דרך השארית הלא-מוסברת. כך גם לגבי ההפרשים והטעויות בכל הסעיפים האחרים. הבסיס לתחזית, כיוון שהתחלנו מגביית 96, הוספנו שינויי חקיקה, הוספנו או הורדנו-תלוי בשנה-תיקוני בסיס, הוספנו העמקת גבייה, וקיבלנו את הבסיס לתחזית של 97. אפשר לראות למטה כי כבסיס לתחזית, בלי העמקת גבייה, בגלל שינויים ex post, וכאן שינויי החקיקה תוקנו, ותיקוני הבסיס תוקנו, קיבלנו 98,043.

תוספת פעילות נומינלית היא גודל שמכיל שלושה מרכיבים: 1. צמיחת התוצר, הצריכה, וכל הפעילות הכלכלית שהיא בסיס הגבייה. 2. במונחים נומינליים, זאת אומרת עם עליית המחירים. למה אנו לא מפרטים את זה פה? כי הממוצעים של שני אלה מטעים. לצורך גביית מסים לא חשוב רק כמה גזל התוצר וכמה עלה מדד המחירים לצרכן, אלא חשוב מאד, בתוך הפעילות הכללית, מה היה היחס, או מה היו המחירים היחסיים של מכוניות כנגד לחם, כי מכוניות ממוסות באופן חזק ולחם לא ממוסות בכלל. או-הכנסה של פרטים, לעומת מחירי תוצר, שזה לא אותו הדבר. כאן אגרנו את כל השינויים: שינויי ההרכב, המחיר, וגם השינויים הריאליים, וחישבנו כמה הכל, ברמה מפורטת של מודל, היו צריכים להעלות את המסים, וזאת תוספת הפעילות הנומינלית, התוספת המוגדרת על ידי המודל ex post. אנו אומדים את כל הדברים האלה, ועושים טעויות, שלפעמים הן גדולות, אבל זאת התחזית המקרו-כלכלית. הסטייה פה בשורה הזו היא תרומת הסטייה בתחזית המקרו-כלכלית לתחזית המסים.

יש לנו פה השנה פער גדול. תוספת הפעילות הנומינלית שחיינו בתחילת 97 היתה 14,900. מה שיש לנו בפועל, ex post, לעת עתה ככל שידוע לנו, זה רק 9,8. אבל זה יכול להשתנות, עם הגעת נתונים נוספים. מפה יוצא הפרש של 5 מיליארד. זו מטרת הניתוח-לראות ממה נובע הפער. הוא נובע מתחזית כלכלית, שכוללת גם את האינפלציה, שהיא נמוכה יותר בפועל ממה שהנחנו. חלק גדול מהסטייה, כ-2% נובע מתחזית נומינלית, מאינפלציה נמוכה יותר. 2% נוספים נובעים מן הפעילות הריאלית. חיינו לשנת 97 4%, יש לנו גידול תוצר של 2%. בתחזית יש סטייה גדולה הרבה יותר ובתחומים אחרים יש פיצוי.

עסקאות הנדל"ן, לדוגמא, רשמו ירידה. לא הנחנו שהם ימשיכו להיות כל השנה על הרמה הנמוכה שנוצרה בסוף 96. מצד שני ירדו כמויות מוצרי היבוא של מוצרים בני-קיימא, ומחיריהם הזולריים והשיקליים היו נמוכים יותר מהתחזית. לעומת זאת, יש שיפור גדול בתנאי הסחר: ההכנסה הלאומית שלנו גדל יותר ממה שגזל התוצר. דיברנו בשנת 95 על הרעה במאזן תשלומים. אמרנו שחלק מההרעה נבע מכך שהיתה הרעה בתנאי הסחר. זה קורה כאשר מחירי היבוא עולים הרבה יותר מאשר מחירי היצוא. אתה קונה מחו"ל ומשלם יותר, ובמכירה לחו"ל אתה מקבל פחות. זה דומה למס שחו"ל מטילה עליך.

חיים אורון:

שינויי ביחסי הסחר של המשק הלאומי.

ציפורה גל-ים:

זה נקרא "שינוי בתנאי הסחר". זה המינוח הכלכלי. הרווחיות של המשק, כיחידה שלמה, יורדת מאד כלפי חו"ל. זה מתבטא, בין היתר ביכולת מיסוי ההכנסות. זה כמו מס שחו"ל שם. המיסוי הישיר מגיב על דבר מהסוג הזה, ההכנסה הנקיה יורדת.

כך היה ב-95, והיפוך קטן של 1% היה בשנת 96. היפוך גדול היה בשנת 97, היה שיפור של כ-4% בתנאי הסחר. חזרנו לתנאי הסחר של לפני 95.

אברהם שוחט:

איך זה משפיע על החשבון השוטף-מיליארד דולר?

ציפורה גל-ים:

מוקדם עדיין לעשות את החישובים העדינים האלה. בערך מיליארד דולר. השיפור בחשבון השוטף השנה, וגם בתנאי הסחר, מורגש גם כבסיס למיסוי. יש לנו שיפור בהכנסה, מעבר למה שיש בחו"ל. גם הדברים האלה נכנסים לתוך התחזית הזאת ex post.

מיכאל קליינר:

זאת אומרת שזה הגביר את הרווחיות של החברות העוסקות ביצוא ?

ציפורה גל-ים:

כן. יחסית למצב אחר של אי שינויי. יש כל מיני גורמים שמשפיעים על הרווחיות. קיימת פגיעה ברווחיות היצור.

החשבון הזה לא קשור לשער החליפין, הוא נעשה בדולרים, ולוקח בחשבון על מחירי חומרי הגלם שבאים מחו"ל, לא את שכר העבודה.

מיכאל קליינר:

הערך המוסף גדל.

ציפורה גל-ים:

נכון- במונחים דולרים. לצורך ההמחשה, ניתן לתאר זאת ככמה שכר העבודה של ישראל מוערך בעולם, במסגרת סחר המוצרים.

מיכאל קליינר:

בהקשרים האלה את תראי פריון גדול יותר.

ציפורה גל-ים:

זה לא פריון כי זה לא תלוי במה אתה עושה אלא בשווקים העולמיים. בכמה אתה מציע את המוצרים האלה, לעומת האחרים, מה קורה בשוק חומרי הגלם.

חיים אורון:

אם ה **commodities** עולים מאד אתה מרוויח.

ציפורה גל-ים:

באופן כולל זה הסיפור. זה העולם המתועש מול העולם השלישי, העולם שמספק מוצרים ראשוניים.

חיים אורון:

והיות ומשקל ההייטק עולה - -

ציפורה גל-ים:

בדיוק. אין לנו יצוא של מוצרים ראשוניים, חוץ מאשלגן, פוספטים ואשלג.

בתחזית השנה השוטפת, הפער שנוצר היה בין 113,4 ואנו גובים בפועל 109,1. הפער הלא-מוסבר על ידי התחזית הנומינלית הוא חיובי, למרות שיש פער שלילי, גבינו הרבה פחות, מתוך המקרו.

מיכאל קליינר:

ברור, כי התחזית היתה צריכה להיות 107 ובפועל ייגבה 109.

ציפורה גל-ים:

107,9. אילו היה לי בתחילת השנה את תמונת המקרו, כמו שיש לי היום - - -

מיכאל קליינר:

מבחינת עבודת המודל הפער הוא 1,2 חיובי. בפועל-לא, בגלל הפרמטרים הכלכליים. עכשיו את צריכה להסביר 1,2 חיובי מודל מול תוצר.

ציפורה גל-ים:

אני מסבירה את זה בהעמקת גבייה.

חיים אורון:

אותנו המודל פחות מעניין.

מיכאל קליינר:

בחצי השעה האחרונה אנו מדברים על המודל.

חיים אורון:

לא, אנו מדברים על המודל ביחס לביצוע.

ציפורה גל-ים:

יחד עם זה על הגורמים המשפיעים. המודל להפריד השפעות, ולזהות כמה גורמים גדולים. יש איזו שהיא שארית אותה אנו מסבירים בטעויות סטטיסטיות. יכול להיות שתחזית המקרו תשתנה כאשר יתפרסמו נתונים חדשים בתודש מרץ. נחשב את הכל מחדש. יש פה כל מיני משתנים.

מיכאל קליינר:

הפער הוא סביר, מבחינת המודל? צריך לראות אם המודל יכול לשמש כלי עבודה לשנה הבאה.

ציפורה גלים:

בדיקת המודל היא הסתכלות אופקית על השורה התחתונה, לראות אם היא סבירה. אם היא תמיד חד-צדדית לכיוון אחד- המודל לא בסדר. אם היא הולכת לשני הכיוונים, גם אם בערכים גדולים- זה מה שנקרא "טעות התחזית" או "טעות המודל". פה זה כולל גם רמת גביה. מותר לנו להיות חיוביים, בעניין הזה. ואנו חיוביים לאורך זמן.

סמדר אלחנני:

איך יצא לך הפער הממוצע האבסולוטי במספר חיובי ?

ציפורה גלים:

אבסולוטי מוכרח להיות חיובי.

סמדר אלחנני:

היתה הצעה לצמצום קצבאות ילדים בשנה שעברה, ולא התקבלה. שר האוצר הצביע על חסר בהכנסות ועל הצורך למצוא מקור אחר להן, וזה הובא בצורת אי-עדכון מדרגות המס, שמבחינה מסוימת היה צודק יותר, כי הוא חל על כל האוכלוסייה משלמת המסים. כאשר דיברנו על כך, היו שני חלקים בסעיף החוק: אחד, המפרט מה יקרה אם תהיה עליית מדד גדולה מאד במשך השנה. דובר שאם תהיה עליית מדד של יותר מ- 10%, אז באוגוסט יתקנו את המדרגות. כיוון שזה לא קרה, אני חוזרת לרוח הדברים, ולמרות שאין הבטחות מפורשות, כי לא זרשתי זאת אז, יש עדכונים שנובעים מתוספת היוקר. מה קורה בינואר 98 ? יחזרו ויעדכו, אך לפי איזה מדד ? לפי דעתי זה צריך להיות מעודכן לפי כל מה שהצטבר בין יוני 96 עד נובמבר 97, שעדיין לא ידוע. מדד יוני 96 עד נובמבר 96 זה 2.5%, שזה המון מבחינת גבייה.

כוונת המחוקק היתה, לדעתי, לחזור ולשמור על מדרגות המס כפי שהן, בערכן האמיתי, לפי מדד. סף המס גם כך נמוך, יחסית, בארץ. שחיקה בקטע הזה נראית לי לא הוגנת.

מיכאל קליינר:

בכמה זה מסתכם ?

ציפורה גלים:

600 מיליון.

סמדר אלחנני:

בסדר, אם אתם רוצים- שזה יהיה על השולחן.

אברהם שוחט:

מכיוון שעסקתי בזה, אני בתחושה שזה יסתכם ביותר מכך. שוחחתי פעמיים עם דורון לוי, היתה החלטה ברורה שמכאן ואילך העדכון יהיה פעם בשנה. עם כל המשמעות, יש לזה מחיר מסוים גם בנקודת הזיכוי, שכן לא מעדכנים את זה במועד תוספת היוקר בשיעור תוספת היוקר, לא במדד. וזאת הבעיה.

אלי יוסף:

בשיעור המדד.

דורון לוי:

לא, באמצע השנה- בשיעור תוספת היוקר.

ציפורה גל-ים:

לא, בשיעור מדד.

אברהם שוחט:

אני מציע שבן האגפים יהיה תאום, זה חשוב מאד.

ציפורה גל-ים:

אתם חוקקתם את החוק, לא אנחנו.

אברהם שוחט:

אני רוצה שנבהיר את הנקודה כי המשמעות של עדכון לפי תוספת היוקר היא חמורה יותר, כי במשך שנה יש פער של 6% בין תוספת היוקר לבין המדד. תוספת היוקר עלתה בכ- 2% בסך הכל.

ציפורה גל-ים:

זה לא רלבנטי כי מעדכנים לפי המדד.

חיים אורון:

אני מבקש להציע הצעה לסדר. זה דיון גנרלי, אני מציע שייקבע מועד בו נדון בנושא הזה באופן נפרד.

ציפורה גל-ים:

הכנסת וועדת הכספים חוקקו, ואין מקום לדעות. זה חוק, זו פקודת מס הכנסה. בשנת 97 תיקנו את החוק וקבענו: "יעודכן בינואר, על פי מדד נובמבר- נובמבר". זה

התיקון הקבוע לפקודה. בנוסף לכך היתה הוראת שעה, שאמרה שבאופן חד פעמי, לא יתבצע עדכון בינואר 97, מה שהחזיר אותנו לאוגוסט.

כדי לשמר בשנת 98 את רמת המיסוי הריאלי של שנת 97 אנו עושים בדיוק מה שקבענו אז, לא צריך לשם כך שום שינוי: מעדכנים לפי נובמבר-נובמבר. אילו היינו מעדכנים עכשיו לפי נובמבר-אוגוסט, היינו נותנים בכך הקלת מס, לעומת שנה שעברה, בגודל מחצית מהכבדת המס.

ענייני הבריאות וקצבאות הילדים- לא נעשה, ועשינו תיקון, שהכניס לבסיס המס של 97 ו-98 ושל כל השנים שאחר כך, מיליארד ומאתיים שקל, חלקם גבינו בשנה שעברה, ואת היתרה-השנה. נגבה פחות, כי הסכום של מיליארד ומאתיים שקל חושב לפי אינפלציה של 10%, ובפועל נגיע לאינפלציה נמוכה יותר.

חיים אורון:

לפי הבנתי, נעשה פה שינוי במדרגות המס, לתמיד. אני מבקש שנקיים על דיון.

ציפורה גל-ים:

כאשר מוסיפים אחד למע"מ, זה לתקופה של שנה, או לתמיד ?

אברהם שוחט:

הסברתם לנו על שלוש פעמים בשנה. אני מבקש לבדוק את זה, כי אם את צודקת והעדכון הוא לפי תוספת היוקר, אז האחוזים הם הרבה יותר גבוהים בעצם שוחקים - - -

מיכאל קליינר:

צריך לעבוד על הפרוטוקולים, אני זוכר ששמעתי את הטיעונים האלה. דיברתם על כך בשנה שעברה. מדובר פה על חצי מיליארד. אנחנו החרנו את החוק. למה אני זוכר את זה ? היא הסבירה לנו שאין ברירה, האלטרנטיבה היתה קצבאות הילדים.

היו"ר אברהם רביץ:

גם אם ציפורה גל-ים צודקת, שעל זה נערך הדיון, והוחלט כפי שהוחלט כבר בשנה שעברה, ומספר חברי כנסת אומרים : הבנו זאת אחרת- אין התנגדות לקיים על כך דיון, אבל לא עכשיו. נבדוק את העניין ונקיים עליו דיון בפעם אחרת.

דורון לוי:

אני רוצה להרחיב בנושא עסקאות הנדל"ן. חשבנו שהשפל במספר העסקאות, ובעקבות כך גם בגביית מס נדל"ן ומס רכישה יהיה בשנת 96. לפחות עד עכשיו אנו רואים שב-97 יש המשך בירידה במספר העסקאות, וגם ירידה משמעותית בגביית המסים. הירידה במספר העסקאות היא בסדר גודל של 15-20 אחוזים, ומבחינה נומינלית מדובר בירידה של כ-400 מיליון בגביית מס נדל"ן. באחוזים זו ירידה נומינלית של 13% בגביית מס נדל"ן, שהיא ירידה של 21% מבחינה ריאלית.

היו"ר אברהם רביץ:

האם יש בעיה של גבייה במסי נדל"ן?

דורון לוי:

אין בעיה של גבייה. במס רכוש אנו דווקא נמצאים בעליה נומינלית של כ- 5% וירידה ריאלית של כ- 4%. לגבי רוב הקרקעות הוצאנו שומה זהה לשנה קודמת,

היו"ר אברהם רביץ:

האם נתתם דעתכם לגבי מה שמרחף כאן באוויר לגבי מס רכוש?

דורון לוי:

יהיה דיון עם שר האוצר בעניין הזה.

היו"ר אברהם רביץ:

הייתי מבקש שתאמר לנו מתי יהיה הדיון. אני מעכב הליכים בוועדה עד אז.

דורון לוי:

הדיון עם שר האוצר נקבע לשבוע שעבר, ונדחה בגלל דיוני התקציב. הוא ייקבע למועד קרוב.

עיקר הירידה היא בתחום של מס שבח ומס רכישה, ירידה ריאלית של כ- 25% בגבייה. הירידה הזו מכוסה באמצעות עלייה בגביית מס הכנסה.

מיכאל קליינר:

האם משקף ירידה בהיקף הפעילות, ב- 25%.

דורון לוי:

נדאי. הירידה בפעילות, מבחינתנו, מתבטאת הן בירידה במספר העסקאות, אנו רושמים עסקאות ללא קשר לגודל שלהן, ובמקביל גם ירידה בגבייה.

מיכאל קליינר:

הירידה בגבייה היא גם יחסית למספר העסקאות?

דורון לוי:

לא.

היו"ר אברהם רביץ:

אבל יש ירידה בערכים, בשווי הריאלי של הקרקע משנה לשנה

זורון לוי:

זה אני יכול לומר מתוך ידיעה כללית, ולא מתוך פרמטרים שיש לי.

מיכאל קליינר:

אם תהיה עליה במחירי הקרקע ועליה במחירי דירות זה ישפיע גם על הגבייה.

זורון לוי:

ודאי. היו שנים, ב-93 וב-94, שחלק מן העלייה הריאלית המשמעותית בגביית מס הכנסה היה פועל יוצא של שוק נדל"ן משגשג, ומטבע הדברים, גם של עליית מסים.

מיכאל קליינר:

לא רק הכמות, אלא במצטבר- גם עליית הכמות וגם עליית מחירים. אחד מסימני השאלה הם לגבי מה באמת קרה בנדל"ן, כי מצד אחד אתה אומר שמבחינה דולרית זה נשאר קפוא, כלומר ירידה ריאלית בשקלים, ומצד שני, כל פעם שאתה שומע על מדד הדיור נדמה לך שהוא לקוח מעולם אחר. האם מדד הדיור בשנה האחרונה עלה או ירד ?

מרדכי אלון:

הוא ירד.

משה לנגרמן:

מדד דירות בבעלות עלה ריאלית.

זורון לוי:

אני לא עושה הערכות כאלה, אם בוצעה עסקה - - -

היו"ר אברהם רביץ:

זה לא צריך לעניין אותם מקצועית.

זורון לוי:

זה צריך לעניין לצורך הערכות שווי מחודשות למס רכוש, למרות שהן לא נעשות מידי שנה. לכן אמרתי: ישנם אזורים בהם היו ירידות. הירידה הזו מקוחת כנגד העלייה במס ההכנסה, אשר מקורה האחד הוא ירידה של מעל 20% בכמות ההחזרים, כמיליארד שקלים. הנתון הזה לא מדויק כי הוא כולל בסיס לא מדויק של החזרים בשנה הקודמת.

470 והנקודה השנייה- הקטנה בהחזרים בחודש האחרון מרמה מקבילה אשתקד ריאלית, 220 מיליון באוקטובר 97.

היו"ר אברהם רביץ:

זה עוד ישפיע השנה, כאשר תיגמר השנה - - -

דורון לוי:

זה כסף שיחזור בנובמבר, לכן אמרתי שנקודת הזמן של היום, השוואה של ינואר-אוקטובר 96 מול 97 היא השוואה לא נכונה.

ציפורה גל-ים:

אבל זה לא נכנס ל-109.

דורון לוי:

בודאי. אחת הסיבות היא ירידה בהחזרים, אך יש גם ירידה בהחזרים לעומת השנה שעברה, באופן כללי. קשה מאד לדייק בנושא המקדמות, ולכן כפועל יוצא קשה לדייק בהפרשי מס שיהיו בשנה שלאחר מכן, או בהחזרים. ישנם מקרים בהם נקבעות מקדמות יתר, ושנה לאחר מכן מחזירים את הכסף, וישנם מקרים אחרים, בהם נקבעות מקדמות חסר, והכספים מתקבלים בגביית מסים בשנה שלאחר מכן. בשנת 96 היה גבייה נמוכה, המקדמות נקבעו בצורה מדויקת או אפילו בחסר, כי אנו רואים ירידה דרסטית בהחזרים בשנת 97, כנגד גביית מס הכנסה.

מיכאל קליינר:

איך אתה מסביר את זה, יחסית לענייני צמיחה? בגלל עצירת הצמיחה היה צריך להיות מצב הפוך.

דורון לוי:

אנחנו קובעים את המקדמה על פי דו"ח אחרון שקיים, כך נקבע בחוק של יחס מס מול מחזור הכנסות. אם אני צריך לקבוע מקדמות לשנת 97, אני צריך לגבות, בדרך כלל, את נתוני שנת 95, ולאחר מכן- עדכונים נוספים.

ציפורה גל-ים:

אני רוצה להשלים את דברי בקשר להנחות לגבי שנת 98. ההנחות הן פשוטות, וכל אחד יכול לומר אם הן אופטימיות או פסימיות. 109,1 כבסיס, גידול תוצר של 3%, זה מפורט לכם בלוח 2. הנחנו 3% של צמיחה ריאלית, 8.8% עליית מחירים ממוצעת ב- 98 לעומת 97, ומיליארד ומאה העמקת גבייה בשני האגפים.

3% צמיחה- האמת היא שזו התחזית המקרו-כלכלית של התקציב הלאומי. צריכים לזכור שאם המשק מתמתן מאד, אז קיימת השאלה אם לתקן, במצב כל כך ממותן. התחזית של 8.8% נראית לי היום כגבוהה מידי. היא נעשתה על פי 9.8 עד סוף השנה, אך אם היא לא מתממשת תהיה לנו תופעה כמו שהיתה השנה. אם תחזית האינפלציה לא מתממשת, יש

לנו בצד ההוצאות הרבה להתייקרויות, זאת אומרת, זה משפיע על תחזית ההכנסות, אבל זה לא משפיע על המאזן הכולל, על הגירעון.

ביחס למיליארד ומאה של העמקת הגבייה. בשנה שעברה הנחנו 500, ובשנים הקודמות 700 ו-800, בכל שנה הנחנו משהו, לפעמים היינו מתחת ולפעמים מעל. השנה, על פי ניתוח ראשוני, יש לנו אלמנט של גבייה מעבר לכל נתוני המקרו, בסדר גודל של מיליארד ומאה. יחד עם זאת, בלי תוכנית פעולה אופרטיבית באגפים, קשה להניח מראש העמקת גבייה של מיליארד ומאה. אני מקווה שתהייה תוכנית שתגבה את הסכום הזה.

מרדכי אלון:

אין לי הרבה מה להוסיף מעבר לדברים שנשמעו. הפעילות במשק היא זו שמשפיעה מיידית על הכנסות במס הכנסה, וגם על הכנסות מיבוא. אנו רואים שביבוא ובמס קניה יש לנו חסר של כמיליארד שקל לעומת התכנון. זה משמעותי מאד. הפרמטר הנוסף שהשפיע השנה, ואנו מקווים שזה ישתנה בשנה הבאה, הוא נושא הדלק. היתה ירידה בצריכת הדלק. כנראה שיש האטה ונוסעים פחות. העלנו את המיסוי על הדלק. הפער בין מה שציפינו לגבות לבין מה שגבינו, בפועל, הוא 300 מיליון שקל.

אופיר פינט-19:

האם הירידה היא ביחס לצפי או ביחס למציאות?

מרדכי אלון:

ביחס לצפי. אין כאן מבט של מציאות, זה לא קשור לאינפלציה. באופן אבסולוטי יש פחות צריכה של דלק.

היו"ר אברהם רביץ:

האם זה במקביל להפחתה בקניית דלק? יש ירידה בקניית רכב?

ציפורה גלים:

במצבת כלי הרכב לא היתה ירידה.

צבי הנדל:

הרשות הפלשתינאית קונה אצלנו דלק, ומשלמת לנו מס מלא?

מרדכי אלון:

חברות קונות אצלנו, ואנו מעבירים להם את המס.

צבי הנדל:

אולי זה הוא המקור לפער?

מרדכי אלון:

באשר לשנה הבאה, האומדן, כפי שהוא מופיע, בהנחה שהפרמטרים אכן יתממשו, הוא אומדן ריאלי, נכון ומדויק. נושא של העמקת הגביה ידרוש הקצאת אמצעים, אנו כרגע דנים על כך עם האוצר. אני מניח שעם קבלת האמצעים הנוספים ניתן יהיה להעמיק את הגבייה.

היו"ר אברהם רביץ:

איפה עיקר הבעיה אצלכם, במע"מ ?

מרדכי אלון:

גם במע"מ וגם במניעת הברחות. שלשום, לדוגמא, ביקרתי בנמל אשדוד. היתה מכולה שהצהירו עליה שהיא מכילה בדי קורדרוי, שאין עליהם מסים. למעלה היתה שורה של בדי קורדרוי, אך בשכבות התחתונות היו סחורות אחרות. לצורך עיצוב של תוכנה חכמה לאיתור מקרי הברחה בעזרת פרופילים, אנו זקוקים ל- 7 מיליון שקל. אנו יודעים כמה זמן לוקח הליך כזה. זה הליך ארוך.

חיים אורון

בחלק מן הנושאים הקונקרטיים אנו נדון בוודאי במהלך החודשים הקרובים. בסך הכל נטל המס בשנה הנוכחית עלה, גם לפי הניירות שאתם הגשתם. היה ויכוח קשה בוועדה. אמרנו בשנה שעברה, לגבי סך כל מה שהוצג, כי המשמעות היא עליית נטל המס כחלק מן התל"ג. פעלו פה שני גורמים: נטל המס עלה וגם הצמיחה קטנה ביחס לתחזיות.

ציפורה גל-ים:

שיעורי מס הם ביחס לתוצר.

חיים אורון:

אבל אם התוצר קטן, ביחס לתחזיות - -

ציפורה גל-ים:

אז גם הגבייה עלתה פחות, בגלל שהתוצר עלה פחות.

סמדר אלחנני:

השאלה היא אם יש סינכרוניזציה מלאה. הוא טוען שאין.

דורנן לוי:

לא יכולה להיות.

חיים אורון:

אני מעריך שהתחזיות פה הן מאד מוגזמות בשני פרמטרים: האחד, אני לא רואה איך קופצים מצמיחה של 2% השנה ל- 3.1%. המקום היחיד בו מופיע גידול בצמיחה לעומת השנה שעברה הוא פה. בכל ההערכות האחרות שמתפרסמות אומרים שצריך להתאמץ כדי לא לרדת מאותם 2%. המשמעות של העניין כאן היא פער גדול. ניסיתי לקחת את ה- 109 ולעלות אותו ב- 8%, ואז עדיין יש לי פער של 3 מיליארד שקל, אני לא יודע מאיפה בדיוק הוא צומח - - -

ציפורה גל-ים:

צמיחה של 3%.

חיים אורון:

לא, הוספתי 3 מיליארד בגין צמיחה, ויש לי פה עדיין פער של - - -

היו"ר אברהם רביץ:

אתה צריך להוסיף קצת יותר, אם זה 3%.

סמדר אלחנני:

לא, האריתמטיקה היא בסדר.

חיים אורון:

הבעיה המרכזית היא בתחזיות האופטימיות מדי של צמיחה. צריך לבדוק את המספרים. אחר כך תהיה בעיה עם זה. היות ואמרנו 2,4 מהגירעון ואז התחיל הסיפור. צריך לסגור את המספרים הללו. בכל ספר התקציב כל המספרים הם הוראת חוק, מלבד תחזית ההכנסות.

לגבי המקור. גם בטבלאות האחרונות המגמה היא ממשיכה להיות רגרסיבית מאד. גם בעניין היחס בין המסים הישירים למסים העקיפים, גם לגבי מה שקורה בעולם. אצלנו יש שיא עולמי של מסים עקיפים גבוהים, ומסים ישירים נמוכים. אני לא מאמין שבמערכת הזאת של המס הישיר אפשר להגדיל את בטיס המס, למרות כל הויכוחים פה ובמליאה. כדי לעשות זאת צריכים להתקיים שני אלמנטים: הכנסת הרכוש וההון לתוך מערכת המיסוי, שבה אנו נמצאים במינוס גדול לעומת שאר מדינות העולם, ובספר התקציב מופיעים המספרים כעדות לכמה עולים למשק כל הפטורים האלה.

צבי הנדל:

למה אתה מתכוון?

חיים אורון:

החל ממיסוי הבורסה דרך פטורים על הון. הדבר השני קשור למה שטען כאן לפני הישיבה רואה החשבון ולקר- חובת זיווח כללית. לא צריך לעסוק בזה באופן מיסטי, חזאת

לא תרופת פלא, אך צריך להתאחד סביב הדרישה להחיל את זה. יש לי חשש גדול שה- 2,3 מיליארד שקל ייגמרו כמו בשנה שעברה- במיליארד שקל של תוספת מס, והשינויים בהם מדובר- רק במיליארד וחצי. אותם מיליארד שקל יהיו עוד פעם בכיוון הרגרטיבי. כל המכלול הזה של עניין הכנסות המדינה, מעבר לשאלות של יעילות הגבייה, ומעבר לפרוגרסיביות של מס ההכנסה, עם הבעייתיות בדיווח ובמדרגות, אם לא יהיה ניסיון לשנות את היחסים בין המס המקביל למס הישיר, אז כל שנה נקבל את אותו הרושם.

אברהם שוחט:

ברור שההכנסה היתה קטנה בהרבה ממה שתוכנן, מכיוון שנשמר הגירעון התקציבי, ככל הנראה, זאת אומרת שיש תת ביצוע. אני מבקש להזמין לכאן איש מאגף התקציבים שיאמר בצורה ברורה מאיפה נובע התת-ביצוע, לאיזה סעיפים בתקציב הוא משתייך.

היו"ר אברהם רביץ:

באופן כולל אנו יודעים שהוא נובע מסעיף השיכון.

אברהם שוחט:

אני מבקש לדעת בדיוק את הפירוט.

סמדר אלחנני:

גם לפי החוק הם צריכים להסביר זאת, לגבי הסעיפים הגדולים.

חשה לנגרמן:

תשובה באופן כללי- בתחום הרחבה להתייקריות, אנו כנראה לא נפנה לוועדה כדי לשחרר סדר גודל של 2 וחצי מיליארד שקל, והם יישארו ברזובות, ולכן לא ייצאו. עוד מספר גדול הוא בתחום השיכון - - -

אברהם שוחט:

הייתי מבקש שיביאו נייר מסודר לוועדה בעניין הזה.

בשבוע שעבר פורסם הדו"ח החצי שנתי של מחלקת המחקר בבנק ישראל. הם נתנו אישור נוסף לכך ישי האטה במשק, ותלו זאת בשתי סיבות. הסיבה האחת, בגלל אי היציבות הפוליטית-מדינית, והסיבה השנייה היא העלאת נטל המס ב- 5%. אשמח לשמוע את התשובה לכך.

אני מבין שאנו לא מדברים על שום שינוי בחקיקה השנה.

ציפורה גלים:

כרגע לא. יש מאתיים מיליון, אך הם נובעים מצעדי חקיקה ישנים שמתגלגלים לשנה.

אברהם שוחט:

כתבתם שנטל המס כאחוז מן התוצר יעמוד השנה על 0,3% בגלל העמקת הגבייה. זה מתוך הנחה שהתוצר יעלה ב 3%.

ציפורה גל-ים:

לא חשוב בכמה הוא יעלה.

אברהם שוחט:

כתבתם, שבשנה שעברה זה היה 0.7 אחוזי תוצר. איפה אנו עומדים במספר הכולל, ב- 40% ?

ציפורה גל-ים:

יש לוח שנותן את התשובה לכך.

אברהם שוחט:

אבקש שתפני אותי לשם.

לגבי מס רכוש. יש צורך להתמודד עם זה. אמנם מדובר ב 700-800 מיליון שקל, ואני לא יודע עוד את הפתרון.

היו"ר אברהם רביץ:

במספרי נטו, אם תוריד הוצאות גבייה זה ייצא 600 מיליון.

אברהם שוחט:

יש כאן בעיה. יש הבדל בין אדם בעל מגרש אחד לבין אדם המחזיק כמה אלפי דונמים ורוצה לברוח מן המס.

אני רוצה שבכל אופן תתייחסו לשאלת חובת הדיווח הכללית. אני יודע שברמה המקצועית היתה תמיד התנגדות לכך. הייתי רוצה לשמוע מאנשי האוצר מה הם הארגומנטים נגד, אם אתם עדיין נגד חובה כללית. הנושא הזה הוא מאד ציבורי. הוא עולה תמיד כתרופת פלא לכל המכאובים והתחלואים, ולכן חשוב שייאמרו פה כמה דברים על העניין.

מדוע, למרות כל הבעייתיות, לא מורידים מס על מוצרים ברי הברחה: מוצרי אלקטרוניקה, בשמים. זוהי פרצה הקוראת לגנב, והתמורה הכספית כאן למדינה היא נמוכה מאד. אנו ירדנו במיסוי בקצב די מואץ בנושאים האלה.

הייתי רוצה שמרדכי אלון יסקור את עבודת המערכת בנושא הפלשתניאי.

מיכאל קליינר:

אני רוצה להביע את הערכתי ליושב ראש הוועדה, שסבל בשקט דיון, שרוב רובו היה בנושאי ארכיאולוגיה. לא בפעם הראשונה, ותמיד במפתיע, אני מסכים עם חיים אורון בנושא חלוקת המס. בין מס הכנסה, מס הוצאה ומסי הרכוש וההון, שהם שלושת סוגי המס הקיימים בכל העולם, מטריד אותי פחות היחס בין המס על ההוצאה וההכנסה, ויותר היחס בין המס על ההוצאה וההכנסה לבין הרכוש. הסטייה הגדולה במדינת ישראל נובעת בעיקר מהנושא הזה. זה התחיל עם ביטול מס העיזבון, שקיים ברוב מדינות העולם. בזמנו תמכתי בביטול מס העיזבון בגלל הקיבוצים. במעבר מדור לדור המשק הפרטי לא יכול היה להתחרות במשק הקיבוצי, שלא שילם אף פעם מס עיזבון. לכן תמכתי בביטול מס העיזבון. זו היתה הדרך היחידה למנוע הרס טוטלי של המשק הפרטי מול המשק הקיבוצי. בעיקרון, ברור שבהעדר מס עיזבון אין מסי רכוש אחרים. מס הרכוש הוא מאד לא צודק, אך עד היום לא הצלחנו להעמיד לו אלטרנטיבה. אפשר למצוא לעניין הזה פתרונות. אפשר לדאוג שיהיו מסי רכוש והון עם סידור הוגן שאנשים ישלמו כאשר הם ימלו את רכושם. לא היה דיון רציני בעניין הזה. אין תחליף שקיים בעולם שמשלמים על ההון ולא רק על הרווח.

ברור שכאשר נאבקים מאבק פנימי לגבי הקפאות, קצבאות ילדים ומיסוי על זקנים, ובאיזה שביר של אחת, ניתן היה לגייס את הסכום הזה בעזרת מיסוי על דירות פאר, למשל. יש כאן בעיה אמיתית שאנו נמנעים מלהתמודד איתה. אני, כמו חבר הכנסת אופי פינס-99, דאיתי בחובת הדיווח הכללית פתרון פלא. אני עדיין רואה את זה כדבר שצריך לעשותו מתי שהוא, מכיוון שהנימוקים נגדו אינם תקפים. השאלה לגבי מיקום הצעד הזה בסדר העדיפויות תלויה במחקר רציני, שעדיין לא נערך, שיענה על השאלה כמה הדבר ייתן, למי וממי.

היו"ר אברהם רביץ:

הדברים תלויים גם בכושר הביצוע. רוב אלה שאינם עניים-מדווחים.

מיכאל קליינר:

אני לא רוצה להיכנס לעניין הזה. האם זה הדבר שצריך להעמיד בראש סדר העדיפויות, מבין הדברים שצריכים לבצע - על זה יש לקיים דיונים.

לגבי שאלת העמקת הגבייה המטרידה את כולנו, נושא המיליארד ומאה. לי יש תחושה שזוהי הערכת חסר. שאלתי מופנית אל דורון לוי. שמעתי שיש חובות של חברות גדולות מאד, בסדרי גודל של מעל 100 מיליון שקלים, שזה רבע הסכום שאנו זקוקים לו כדי לבטל את ההצעה לבטול קצבאות הילדים. אני שומע על לחצים מצד גורמים ממשלתיים-ממלכתיים לוותר על חובות מעל הסכומים האלה.

היו"ר אברהם רביץ:

במי מדובר? האם יש דבר כזה?

מיכאל קליינר:

אתה ואני מכירים היטב את החברה, הדברים פורסמו בעיתון. רציתי להגיש שאילתא בעניין הזה לשר האוצר. מקריאה בעיתון אני לומד על חוב של חברת ג'נרלי של מעל 100 מיליון שקל, ועל כך שיש לחצים על מס הכנסה לרדת מהדרישה הזו. רציתי לדעת אם זה נכון. אלה סכומים משמעותיים. באם זה נכון- האם זה מקרה יחידי וחריג, או שיש עוד מקרים כאלה.

באופן כללי, טוב שאנו נמצאים במצב שיש לנו איזון בסופו של דבר. אני זוכר שנים קודמות, ולא רחוקות, כאשר אדוני יושב הראש כבר ניהל את הוועדה, שהיינו במצב הרבה יותר גרוע. מסתבר שיש קשר לקיצוץ, ושכאשר אתה מקצץ אתה מתחיל לעלות על דרך המלך. אני מתפלל על חיים אורון שדיבר על סגירת מספרים. אני זוכר שכאשר לפני שנה חברים אחרים השתמשו בנימוקים דומים של סגירת מספרים ותחזיות היתה עליהם התנפלות איומה. מסתבר שסדנא דארעא חד הוא, וכנראה העניין ההבדל הוא רק בין פוזיציה לאופוזיציה.

אברהם שוחט:

מכיוון שגם ב- 94, ב- 95, ב- 96 וב- 97 עשו את התחזית אותם האנשים, אני נותן להם קרדיט.

אופיר פינט-19:

אני קצת מתרעם על ההנחה שהצמיחה היתה חייבת לרדת בשיעורים של 2-3%. אני לא בטוח בכך.

ציפורה גלים:

לא נאמר.

אופיר פינט-19:

נכון, את צודקת. זה ויכוח שהוא כלכלי-פוליטי, אך הוא קיים. אנו מאמינים שבפרמטרים שהתפתחו בתקופת הממשלה הקודמת הצמיחה היתה אחרת, למרות שראש הממשלה טוען שאין קשר בין הדברים.

זאב בוים:

הוא טוען שיש יותר השקעות ממה שהיו אז.

אופיר פינט-19:

לגבי תחזית ההכנסות, העלייה של 3,7 בערך ריאלי, נראית לי קצת אופטימית מדי. בעניין העמקת הגבייה של 1.1 מיליארד שקל, גם השנה מערכות המס לחצו חזק, ולפי דעתי נעשתה עבודה יפה. מצד שני, לדבר על העמקת גבייה בתקופת השביתה של עובדי מס ההכנסה. הויכוח ממש הזהים אותי במידת השוליות שלו. מערכת כמו מס הכנסה, שהיא בעלת 4,000 עובדים, יש לה משמעות אדירה. ועל מה הויכוחים שהם מנהלים? על נייר הפקס, על השתלמויות ועל שעות נוספות. הויכוחים הם בשולי השוליים, על 4-5 מיליון שקל של תנאי שכר שבשוליים.

אנה שניידר:

הויכוח הוא גם על פיטורים.

אופיר פינס-19:

לא על כך הם נוקטים בעיצומים. הם מכניסים גם את זה לויכוח, אך הויכוח הוא על זברים שוליים לגמרי.

זאב בויס:

לגביהם זה לא שולי.

היו"ר אברהם רביץ:

יש לזה תגובת שרשרת על כל המערכת.

אופיר פינס-19:

הייתי עושה הכל כדי לסיים את השביתה. הם לא מקבלים קהל, ועוד מעט לא ניתן יהיה לבדוק את שומות 92. זו שנה שתהפוך להיות סגורה מבחינת המערכת. אנו מתווכחים כאן על 5 מיליון שקלים. בכל ישיבה של הוועדה הזו אנו עוסקים בסכומים אסטרונומיים. אני מצפה שהעניין יסתיים בפשרה.

לגבי מס רכוש, אני מותקף על כך. אברהם שוחט הוביל בזמנו פשרה עם האוצר, שתחתייב לתת עמדה סופית לוועדת הכספים לפני חודשיים. החלטנו ללכת לקראת האוצר, כי זו לא החלטה קלה, מדובר ב-900 מיליון שקל. אנו מותקפים במכתבים ובפקסים. כל זמן שיש ויכוח- זה לגיטימי. אתם מעמידים אותנו במצב לא הוגן. הגענו לסיכום ואתם חורגים בחודשיים. לא התייחסתם לכך בכלל בתקציב.

ציפורה גל-ים:

הוועדה עוד לא הגישה המלצות, היא תגיש אותם רק בשבוע הבא.

אופיר פינס-19:

לגבי קצבאות ילדים. אנו מתנגדים, כמובן. הסלקטיביות בעייתית, מעוותת ויוצרת תקדים גם לגבי מקרים אחרים. אם האלטרנטיבה היא שחיקה- אני בעד שחיקה. היה ויכוח היסטורי על זה. בין סלקטיביות בצורה שהיא נעשית, לבין האופציה של אי הצמדה פעם אחת, השחיקה, הגם שהיא כואבת, עדיפה.

רפאל אלול:

בעניין עובדי מס ההכנסה. נפגשתי אתם. זו היא התעסקות בענייני כבוד בלבד.

היו"ר אברהם רביץ:

מי יושב מולם באוצר? אם הם מגיעים להישגים כל שהם, האם זה מתפרס על כל עובדי המדינה, או רק עליהם, נקודתית.

ציפורה גל-ים:

מתפרס על עובדי המכס, עובדי המדינה וביטוח לאומי.

רפאל אלול:

הם נפגשו עם דורון לוי ועם יוסף קוצ'ין. הנזק התדמיתי והנזק בפועל הוא כבד מאד. גם הנזקים העתידיים יהיו קשים. יכול להיות שצריך לקרוא להם לפגישה אצלנו - - -

היו"ר אברהם רביץ:

אני ניכוותי כבר פעם אחת בטיפול בסכסוך עבודה. כאן זה לא המקום לטפל במקרים כאלה. מי יושב מולם במערכת?

רפאל אלול:

קראנו את החומר. אני מעריך שעוד יהיו תיקונים. נצטרך להתפשר על נושאים ותיקוני חקיקה. ישבתי עם מקטים לוי, שאול אמור, ומאיר שטרית. יהיו כמה נושאים חברתיים שנצטרך שנהיה חייבים לטפל בהם, כולל קצבאות ילדים. האמת חייבת להיאמר, יש כאן ריח של מיתון.

ציפורה גל-ים:

זה ממש הזמן להעלות מסים?

רפאל אלול:

אני מניח שזה ישתנה. אני לא מאמין שנושא הקצבאות ונושא הבריאות יעבוד בשלום.

היו"ר אברהם רביץ:

כמה נותן ביטול קצבאות הילדים?

ציפורה גל-ים:

חצי מיליארד, בנוסף ל - - -

סמדר אלחנני:

אני בעד להעלות את נטל המס. לא בעקיפין, אלא במפורש. לחזור למצב הקודם.

רפאל אלול:

לגבי הרשויות המקומיות. יש הבטחה לתשלום מסי ארנונה על ידי הממשלה.

ציפורה גל-ים:

אלה הכנסות המדינה. היתה התייחסות לזה בחוק. משה לנגרמן, יש התייחסות לתשלומי ארנונה על ידי הממשלה לרשויות המקומיות?

משה לנגרמן:

מופיעה בחוק הצעה שלא להעלות ארנונה מסחרית בלי להעלות ארנונה למגורים, להשאיר את המצב הנוכחי.

אלי גולדשמידט:

מכל הדברים שנאמרו, המדאיגים אותי ביותר הם דברי דורון לוי לגבי הנדל"ן, הירידה של 400 מיליון בגבייה. כמה זה מבטא מבחינת היקף העסקאות?

דורון לוי:

לא ידוע בדיוק.

אלי גולדשמידט:

מכל מקום הנתון מדאיג, ומצביע על ההאטה, שניתן בהחלט לקרוא לה מיתון, שבאה לביטוי בראש ובראשונה בנושא הבנייה. הנחת היסוד שמונחת ביסוד הדברים, שהצמיחה צפויה להיות גבוהה מזו של השנה הנוכחית, היא הנחה אופטימית, שלדעתי לא תעמוד במבחן המציאות. אין שום אינדיקציה שזאת המגמה, כיוון שהתנאים המקרו-כלכליים של המשק הישראלי קשורים קשר חזק ביותר לתנאים הפוליטיים ולנושא תהליך השלום.

אני חושש שגביית המס תהייה נמוכה מאד. אני מצטרף למה שאמר חבר הכנסת אופיר פינס-פז בנושא מס הרכוש. אני מציע לוועדה לעשות איזה שהוא מעשה, אם הדו"ח לא יוגש לה כמצופה.

היו"ר אברהם רביץ:

יש הבדל בין חברי האופוזיציה לחברי הקואליציה בעניין הזה, והוא שחברי הקואליציה אמנם יכולים לעשות מעשה, אך הם צריכים להצביע על המקור ממנו יבואו הכספים, כלומר להגיד מאיפה.

אלי גולדשמידט:

אתה אומר שהבעיה של הקואליציה היא להביא את המקור האלטרנטיבי. אני חושב שכאשר ברור שנושא מסוים הוא בלתי צודק באופן מוחלט, אז צריכים להתנגד לו ולעשות הפלתו גם כאשר אין מקור, ולמצוא את המקור לאחר מכן. אם היה מוטל היום מס בלתי צודק, על מגזר שאני לא מייצג אותו, הייתי מתנגד לו מבלי לחשוב מהיכן יבוא המקור להשלים אותו.

לגבי נושא העלאת המסים. שר האוצר מתהדר בכך שלא צפויה העלאת מסים בשנה הקרובה. יש לומר את הדברים בצורה ברורה: בזוק ההסדרים מוצע להעלות מס, במסגרת השינויים בחוק הבריאות, מדברים על מס גולגולת - - -

הי"ר אברהם רביץ:

אבל אלה לא שיעורי מס.

אלי גולדשמידט:

זה לא מוגדר כמס במובן האקדמי בתורת הכלכלה, אבל זה חל על הציבור.

אברהם שוחט:

זה לא מוגדר כמס כי זה רצוני.

אלי גולדשמידט:

אני פונה לחברי הוועדה, בעיקר לאלה מן הקואליציה. בנושא מס הבריאות אנו עוברים למס רגרסיבי. הפגיעה תהיה נוראית, בעיקר באלה שלא יכולים לשלם. אדם יחליט לא לרכוש תרופה, בגלל מחירה. זה הוא דבר חמור ביותר.

הי"ר אברהם רביץ:

יש אמרה של חז"ל, שממונו של אדם חביב עליו יותר מגופו.

אלי גולדשמידט:

אבל גם נאמר: ונשמרתם מאד לנפשותיכם.

חיים אורון:

האם אתם מעריכים שהמיליארד וחצי, שהם תגמולים מבנק ישראל, יהיו, למרות הנושא של הדולרים? בשנה שעברה זה לא היה.

ציפורה גל-ים:

יש כאן אנומליה. מה שנכנס לחישוב זה רק ריבית של היתרות. ההוצאות שלהם על הפיקדונות השקליים לא נכנסים. המקור לכך הוא היסטורי.

חיים אורון:

האם אתם מעריכים שהכנסות מן המינהל, של מיליארד ודבע כפי שכתוב פה, ייכנסו למרות ההערכות שנשמעו פה על המיתון?

משה לנגרמן:

התחזית לשנת 97 היתה מיליארד וחצי, ואנו עדיין בירידה.

ציפורה גל-ים:

חיים אורון לא ביקש תשובה ישירה פרט לעניין של מסים עקיפים מול ישירים, דבר שלא השתנה השנה. התיאוריה הכלכלית משתנה קצת. המע"מ, בניגוד למסים אחרים, נתפס כמס נוגד צמיחה.

חבר הכנסת אברהם שוחט שאל מה הסיבות להאטה, בהתייחסות לבנק ישראל. במדידה הכלכלית לגבי אי ודאות התייחסנו למה קורה בתיירות, ביצוא לשטחים ועוד פרמטרים כאלה. הירידה בתיירות וביצוא לשטחים, אחרי הירידה שהיתה בשנה שלפני כן, משקפת סדר גודל של בערך חצי אחוז תוצר. לא היה שיפור השנה, למרות שהנחנו שתהיה התאוששות.

לגבי נטל המס, המדיניות הפיסקלית המרסנת נלקחה בחשבון בתחית. לעומת פוטנציאל צמיחה של 5% הנחנו צמיחה של 4% בעקבותיה. קשה לי להעריך אם המדיניות הפיסקלית המרסנת שווה אחוז או אחוז וחצי, אך היא שווה משהו.

יש לציין שנטל המס לא בשיעורים השוליים, נחשב כנוגד צמיחה, או כמפריע לה בצורה קשה ביותר. אי עדכון מדרגות המס הוא העלאת פונקציה המס בצורה מקבילה, כלומר, שיעור המס הממוצע עולה, לא השולי. לכן זה פוגע פחות בתמריץ לעבוד. נראה לי מחר, נוכח כל הניתוחים הכלכליים בארץ ובעולם, שאין התייחסות למדיניות מוניטרית בהקשר של ההאטה. בעולם מקובל שככל שיש דיסון מוניטרי חריף יותר, יש פגיעה בהשקעות ובצריכה, ולכן גם בצמיחה. הריסון המוניטרי ב-שנת 97 עלה, לפי כל מדידה. אם מודדים אותו ex post הוא עלה מאד. אם מודדים כפי שבנק ישראל מודד, מנוכה בציפיות אינפלציוניות, שזה מגדיל את הגודל, אז התוצאה היא 5% בשנת 97, ו-4% בשנת 96. זאת אומרת שבשנת 97, על רקע משק שצומח לאט יותר, ועל רקע מדיניות פיסקלית מאד מרסנת יחסית לשנה שקדמה, המדיניות הפיסקלית לא רק שלא נתנה קצה של חבל כדי לקח במעט את ההשפעות המרסנות, אלא להפך - הידקה את החבל. מודדים את זה ex ante. צריך להזכיר את הדברים האלה בניתוח.

מיכאל קליינר:

אני זוכר שהגענו מתחת ל-10 עם טיפת האוויר האחרונה.

ציפורה גל-ים:

אני חושבת שאנו נגמור את השנה הזאת הרבה יותר נמוך, בסביבות ה-8, וההערכות השמרניות ביותר הן 8 וחצי.

לגבי מס רכוש, אין עמדת אוצר ביחס למסקנות הוועדה כי הן עדיין לא הוגשו, רשמית. לכשיוגשו לשר האוצר, השבוע, או אולי עוד מספר ימים, נשב ונגבש את עמדת האוצר. ההמלצות עדיין לא הוגשו.

לגבי חובת דווח כללי, נדמה שהדיון הופך להיות אידיאולוגי, עם אופי של אמונה. הייתי מציעה להוריד את הילת המיסטיקה מעל הנושא. אין התנגדות עזה לעניין. דורון לוי יהיה זקוק לצורך ההפעלה מנגנון נוסף ומערכת מחשבים נוספת.

אברהם שוחט:

יש שני דברים שקשה לבצע אותם ללא חובת דיווח כללי - האחד הוא מיסוי ההון והשני - ביטול סלקטיביות בקצבאות.

ציפורה גל-ים:

צריך לעשות כאן, כמו בכל דבר, ניתוח של עלות מול תועלת. מצד אחד, רוב האוכלוסייה לא מגיע לחיכוך עם שלטונות המס. העובדה היא שהעולם החליט אחרת, המגמה בעולם היא לפנות לניכוי במקור. אנו שיכללנו את השיטה שלנו, ואנו במקום הראשון בשיטת הניכויים במקור.

חיים אורון:

אבל בחלק גדול ממדינות העולם יש מיסוי על רווחי הון ועל רכוש, ובחלק קטן יש דיווח אישי. יכול להיות שאנו צריכים למצוא איזו שהיא קומבינציה של השניים, ולהגיע למיסוי כזה בלי חובת דיווח אישי, אבל אי אפשר לומר בכל פעם לוותר על צעדים בגלל העדר שניהם, ולהישאר תקועים.

אופיר פינס-פז:

למה אי אפשר לעשות חישוב מה העלות של ביצוע הדברים.

ציפורה גל-ים:

גם מבחינת הערכות, לוח הזמנים הוא לא עניין של חודש או חודשיים.

חיים אורון:

אני עוסק בעניין כבר שבע שנים, ותמיד מגדירים את זמן ההערכות ותקופת הנסיון בשלוש שנים. אם היו מבצעים זאת לפני שש שנים, כבר היינו בעלי שלוש שנות ניסיון.

ציפורה גל-ים:

יחד עם האווירה שנוצרת כאן, שלא יהיה מנוס ממיסוי, אני יכולה להתריע, שאם בשנה שעברה, כאשר הבעיות היו מאזן תשלומים וגירעון תקציבי היתה לגיטימיות להטלת מסים, הרי השנה היא איננה. אנו עוסקים במשק שנכנס להאטה בצמיחה, האבטלה עולה, והטלת מסים במצב כזה ממש איננה המתכון הנכון.

חיים אורון:

2.75 יפתור את העניין. במקום 2.4 יש היום 2.8. חייבים לרדת - - -

ציפורה גל-ים:

אם לא תהיה צמיחה של 3% זה מה שיקרה. עדיין צריכים 2.8% של קיצוץ, כדי שתחרוג קצת בגירעון.

בקשר לתשלומי בריאות. קיים רצף בין צריכה בטחונות, שאם מקצצים בה שקל הסקטור הפרטי לא מגיב, ולכן זה הקיצוץ הכי אפקטיבי. על קיצוץ בחינוך הסקטור הפרטי יגיב במידה מסוימת, וכך גם בבריאות. הדברים מתבטאים במידרג שנמדד, כלכלית, באפקטיביות של קיצוץ, לפי מידת הקיזוז של הסקטור הפרטי. גם בצד ההכנסות יש אלמנט כזה, אך זה בכל זאת פחות מאשר מסים. מרכיב המס בשירותי הבריאות, יש בו

פחות אלמנט של מס מאשר מס ממש. בני אדם לא יכולים לחיות בלי לחם ובלי מים. אם מחיר המים עלה בגלל שהיתה שנת בצורת- האם נוכל לקרוא לכך מס? אם כן- כל עללית מחיר היא מס.

דורון לוי:

נקודה אחת לגבי העמקת גבייה. נכון שדובר פה בסכום כולל של 1.2 מיליארד,

ציפורה גל-ים:

סכום של 1.09.

דורון לוי:

זה סכום גבוה. אם מדובר באגף מס ההכנסה בסכום שהוא 600 מיליון, זה אחוז של גידול ריאלי בגביית מסים מן הבסיס, לא בגבייה חד פעמית, כשהוא מגובה מטבע הדברים בהתייעלות חיונית במערכת. באותה מערכת קיימת נידרש לטפל בכמות תיקים גדולה יותר. זה לא פשוט, ואנו מדקק לאמצעים לכך.

דבר אחד הוא בטוח במאת האחוזים. אין לנו במערכת חברות עם חובות בסדר גודל של מאות מיליונים. לא קיים דבר כזה. אני יכול להשיב בכך על השאלה שהעלה חבר הכנסת מיכאל קליינר.

היו"ר אברהם רביץ:

האם המקרה שהוא דיבר עליו מוכר לך?

דורון לוי:

באופן כללי, כאשר מתקיימים דיונים בין רשויות המס לבין גופים מסוימים, לצערי, הדברים האלה פורצים לפעמים אל התקשורת, והסכומים שנמסרים, גם הם לא נכונים, בהכרח. חילוקי דעות יכולים בהחלט להתקיים. אני יכול להבטיח דבר אחד: במשך ארבע שנות הקדנציה שלי כנציב, תחת שלושה שרי אוצר, לא היה אף מקרה אחד של לחץ פוליטי של שר זה או אחר, לביצוע פעולה מסוימת או אי ביצוע פעולה אחרת.

בכל הקשור לעיצומים, המערכת פועלת בין ועד העובדים לביננו, וביננו לבין אגף התקציבים, מנכ"ל האוצר, וכן הלאה. אנו מטפלים בנושא התקציב של אגף מס הכנסה לסגירת שנת 97, וכן בכל מה שקשור לשנת 98, גם לצורך עבודה רגילה, ומן הסתם גם לצורך ביצוע העמקת הגבייה. לא מדובר כאן בסכומים פעוטים. מצד אחד יש טענות של עובדים, ומן הצד השני יש את הראייה שלנו, כהנהלה, איך לבצע פעולות התייעלות עם פיטורי עובדים. זה קצת יותר מורכב מכמה גרושים בודדים. דבר אחד ודאי- אנו נמצאים בדיונים מידי יום ביומו עם מנכ"ל האוצר ועם ראש אגף התקציבים. אני מקווה שנסיים אותם בשבוע הבא.

היו"ר אברהם רביץ:

האם התיווך של ועדות המשנה בכנסת מועיל או מזיק לעניין?

דורון לוי:

אני לא יכול להשיב לך, אני צד לעניין. דבר אחד ברור- הנזק כתוצאה מהמשך העיצומים הוא אדיר, ובסוף שנת המס הוא גם בלתי-הפיך.

מרדכי אלון:

חבר הכנסת אברהם שוחט שאל לגבי מוצרים ברי הברחה. אין ספק שהתהליך שהתחלתם בו הוא חשוב, ומן הראוי להמשיך בו. יש לזכור גם את העיתוי בו זה נעשה בקדנציה- אחרי שנתיים. אני מאמין שאחרי שנתיים בקדנציה של שר האוצר הנוכחי גם נוכל לעשות זאת. הנושא לא ירד מסדר היום.

לגבי הפלשתינאים, המצב שהיה ממשיך להתקיים. יש המשך של העברת מסי יבוא, בלו, התחשבות במע"מ, עם שתי הסתייגויות. האחד, יש ניסיון מתמיד, מצד הפלשתינאים, לנסות לפרוץ את המעטפת של הסכם פריז. זה מתבטא בדיונים לגבי הנמל בעמה, הן בדיונים על נמל התעופה בדאהנייה, בנושא מס קניה, ובכל המישורים. אנו שומרים בדבקות כנגד המגמה הזאת. זה מוביל כמונחן לחיכוכים וחילוקי דעות.

הנקודה השניה היא, שזיהינו לאחרונה מספר מקרים של הונאות והעברת כספים ממדינת ישראל לרשות הפלשתינאית. התגלו מקרים של הונאות במס קניה, ביבוא. ביצעו העברת בעלות לפלשתינאי, ולאחר שמקבלים את המס הסחורה תחרת לישראל. קשה לומר בוודאות שהרשות עצמה מעורבת בכך, אנו נלחמים בכך, ומנסים להיתפס להסכם פריז במונח *final destination* שנמצא במחלוקת. בסך הכל ההסכם ממשיך להתקיים.

ב. חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 45)היו"ר אברהם רביץ:

היוחס להצעת החוק, שמונחת לפנינו, הוא רפאל אלול.

אהוד ברזילי:

זו הצעת חוק שהיא תוצר של שיתוף פעולה בין לשכת עורכי הדין, נציבות מס ההכנסה, לשכת רואי החשבון וחבר הכנסת רפאל אלול, של מיטב הכוחות הכלכליים ומשפטיים. מטרתה לתקן עיוות היסטורי. העניין הזה הועלה כבר בוועדת הכספים ואושר לקריאה ראשונה. בפעם זו אנו דנים בו לקראת קריאה שנייה ושלישית. היום, לפי חוק מס שבח מקרקעין, רואים חכירה לתקופה של מעל 10 שנים כאילו היא מכירה. כל מיני גופים גדולים עשו על בסיס זה כל מיני קומבינציות לטווח ארוך. המצב הוא בהחלט לא תקין, מבחינת המיסוי. יש הפרדה בין תקופה של מתחת 10 שנים לבין תקופה של מעל 10 שנים. מה רצה המחוקק בזמנו? לראות בתקופת חכירה של למעלה מ- 10 שנים כמכירה, כי זו תקופה ארוכה מאד, אך מאז שנת 1963 ועד היום התנאים הכלכליים השתנו, וכיום אין שום הגיון כלכלי בכך. הגיוני יותר לדבר על תקופות ארוכות יותר.

היו"ר אברהם רביץ:

מה התקופה שאתם מציעים?

רפאל אלול:

התפשרנו על 18 שנה.

אהוד ברזילי:

רפאל אלול הציע בזמנו תקופת זמן של 25 שנה, ואנו ביקשנו שהתקופה תיקבע על 18 שנה, כדי לא ליצור מהפכה גדולה מידי. אנחנו גם נהיה מוכנים לדבר על תקופה של 25 שנה, ובלבד שהתיקון הזה יעבור.

הי"ר אברהם רביץ:

האם זה הסעיף היחיד, בו אתם רוצים להכניס שינוי ?

אנחנו מסכימים שבמקום 18 שנה ידובר על 25 שנים.

אהוד ברזילי:

הסעיפים הבאים הם תיקון עיוות שנוצר, שיצר מצב בו אדם חקר נכס ל- 12 שנה, ניכה את העלויות שלו, ואז הסתיימה תקופת החכירה, והוא חוכר שוב לתקופה של 12 שנה, ושוב מנכה את העלויות שלו. כלומר, חוק מס שבח הוא חוק שעשה טעות. המחוקק בזמנו לא ראה, לצערנו הרב, את תפקיד המס הזה, שכאשר אדם קונה היום קרקע במיליון שקל, במרוצת השנים הוא מקבל את אותם מיליון השקל כהוצאה, אך בגלל האפשרות לעשות עוד חכירה ועוד חכירה, ואולי גם מכירה- כל פעם ניתן לקבל מחדש את העלויות.

הי"ר אברהם רביץ:

אז מה אתם רוצים לומר ?

אהוד ברזילי:

שתהיה אפשרות כזו רק פעם אחת. מה שניצלת בפעם הראשונה- ניצלת, מה שלא הספקת לנצל- -

אם אדם קנה קרקע במיליון שקל, ומחכיר אותה ל- 25 שנה. הוא יקבל את רוב מיליון השקל כהוצאה. אם אחרי 25 שנה הוא ירצה לעשות עוד חכירה, כבר אין לו את בסיס היתרה.

סמדר אלחנני:

השכרה, לא חכירה.

הי"ר אברהם רביץ:

מי עושה את התרגיל ? המחכיר ?

אהוד ברזילי:

יש פה כל מיני תרגילים, אדם קונה קרקע ומחכיר לחברה שלו, והיא גם תובעת את ההוצאות. השכרה או החכרה- המונח לא משנה בדיוק. אנו רוצים למנוע מצב בו משכפלים עלויות. אין בו שום הגיון.

אותו הדבר לגבי ההוצאות. גם את ההוצאות משכפלים. נניח שהאדם בנה בניין, הוא מקבל את עלות הבנייה פעם אחת, ועוד פעם בכל פעם שהוא מחדש את החכירה. זה האבסורד של החוק.

היו"ר אברהם רביץ:

זה נשמע הגיוני, האם יש למישהו הסתייגויות או הערות?

יחזקאל פלומין:

יש לנו הערות מסוימות לסעיפים האחרים. היות והנחת העבודה שלנו היא שלא יהיו יותר חכירות בישראל, אין שום הגיון היום לעשות חכירה ל- 25 שנים, לכן בסקטור העסקי שתמנו את הגולל על חכירה לזמן ארוך, כי אם זה לתקופה של 25 שנה או שימכרו, או שיבצעו שלוש פעמים חכירות לתקופה של 8 שנים.

היו"ר אברהם רביץ:

אם כך נעלה את ההצעה לקריאה שנייה ושלישית. אחרי שהחוק יתקבל, יושב הראש ייתן זכות דיבור של 5 דקות במליאה לחבר הכנסת רפאל אלול, כמי שהעביר הצעת חוק.

אהוד ברזילי:

לחבר הכנסת רפאל אלול יש הערה, שסעיף התחילה הוא מיותר: "חוק זה יחול על מכירת זכות במקרקעין שנעשתה החל ביום פרסומו ואילך". אין צורך בזה.

סמדר אלחנני:

כל העסקאות נעצרות עכשיו.

היו"ר אברהם רביץ:

אולי בגלל ההערה של סמדר, נגיד שהחוק יחול מיום קבלתו, לא מיום פרסומו?

אנה שניידר:

מיום קבלתו ועד יום פרסומו על ידי המדפיס הממשלתי עוברים 10 ימים.

היו"ר אברהם רביץ:

אם כך- לא נעשה עניין מזה.

ג. תקנות מס רכוש וקרן פיצוייםאהוד ברזילי:

אנו מדברים על תקנות מס הרכוש וקרן הפיצויים. במצוות שר האוצר אברהם שוחט בזמנו, היינו מאד נדיבים ושילמנו מקדמות נדיבות בעקבות מבצע ענבי זעם, ועל פיצויי בצורת. אנשים, לצערנו הרב, ניצלו זאת לרעה. יש אנשים שקיבלו מקדמה ביתר - - -

אברהם שוחט:

לא אמרתי זאת, ביקשתי רק שלא ילאו אותם.

אהוד ברזילי:

יש אנשים שקיבלו מקדמה ביתר, לא רוצים להחזיר, ולא ניתן לגבות זאת מהם. אנו מבקשים שייעשה תיקון כך שיהיה ברור שצריך להחזיר סכומים שהתקבלו ביתר עם הפרשי הצמדה וריבית, בין אם מדובר בנזקי מלחמה או בנזקי בצורת. דינם של תשלומי היתר צריך להיות כמו חוב מס, שכדי לגבות אותם לא צריך לנהל הליכים אינסופיים.

הי"ר אברהם רביץ:

ואם יש ויכוח אם אלה אכן תשלומי יתר?

אהוד ברזילי:

במקרים כאלה יש ועדת ערר, שדנה בכך, ומתקבלת החלטה. כל עוד הנושא שנוי במחלוקת לא מנסים לגבות.

צבי הנדל:

יש ויכוח לגבי התאריך להצמדה ולהפרשים- האם זה מהיום בו פסק הבורר את פסיקתו.

אהוד ברזילי:

אם זה מהיום בו ניתן פסק הבוררות, הרי במקרה ויש מחלוקת לגבי תשלומי יתר, כולם ילכו לבוררות ובפרק הזמן שיעבור יישחק ההחזר. אנו רוצים שלא יילמד לקח רע מכך שהלכנו לקראת האוכלוסייה. במבצע דין וחשבון לא מיהרנו לשלם. המזיניות שלנו היא לשלם מייד, ולא לפשפש בקרביים. פה ושם ישנם מקרים שדרשו יותר מהמגיע להם.

הי"ר אברהם רביץ:

אתה מתכוון שאנשים הגישו תביעות יתר במודע?

אהוד ברזילי:

כן.

צבי הנדל:

צריך להעמיד דברים על דיוקם. לבטח יש מקרים כמו שאהוד ברזילי מתאר בפנינו. אך מצטייר פה מצב כאילו הנהלת מס רכוש משלמת פיצויים בחדווה גדולה, במהירות עצומה ובסכומים אסטרונומיים. יכול להיות שהיה מקרה כזה בו התקבלו סכומים עודפים, אך לעומתו היו מקרים רבים אחרים הפוכים. המצב הוא הפוך ועגום. הבעיה היא שמס רכוש משלם באופן גרוע, מוציא את נשמתם של התובעים. ההגיון אומר שמס רכוש, שבידו הכסף, צריך לשלם סכומים עם הצמדה, ובאופן מהיר. בפועל אין זה כך. מקרה בו אדם מקבל תשלום יתר הוא נדיר ביותר. גם אם יש מקרה נדיר כזה, לוקח זמן לאותו אדם להתארגן ולהחזיר את הכספים. מיותר לקחת את אותו מקרה ולעשות השלכות והכללות. המצב בשטח הוא הפוך בהחלט.

סמדר אלחנני:

ההצעה לתיקון היא הצעה כללית, לא רק לנפגעי "ענבי זעם", אלא בכלל בכל מקרה שמשולם. יש פה את עניין הסימטריה. אני טוענת שיש הבדל בין הריבון ליחיד לגבי ניהול עסקים. אם הנישום חייב כסף - שישלם, גם עם ריבית והצמדה. אם אדם קיבל תשלומי יתר, כתוצאה מטעות - - -

אהוד ברזילי:

הוא ביקש את אותם כספים ממס רכוש.

סמדר אלחנני:

האם אתם יכולים להוכיח רמאות? אם אדם קיבל תשלומי יתר הוא חייב להחזיר עם הצמדה, אך בלי ריבית, או עם ריבית קטנה יותר מהריבית שמחייבים אותו במקרה שהוא טעה.

אנה שניידר:

הוא לא קיבל, הוא מבקש.

סמדר אלחנני:

לא, מדובר אם הוא כבר ביקש ואישרו לו. קיבל את הכסף, וקנה בו ציוד, נניח.

מיכאל קליינר:

זו לא טעות שלי, כאוצר. אתה קיבלת דרישה לאיזה שהוא סכום, ולפני שבדקת - שילמת. אתה טעית.

צבי הנדל:

מי שטוען כך - לא נפגש במס רכוש מעולם. האמן לי.

חיים אורון:

אני חושב שעם רצון טוב חבר הכנסת צבי הנדל יכול להביא למעשה רע. אני זוכר שבבקבות מבצע "ענבי זעם" לחצנו לתת מקדמות מהר. אם אינני טועה, בכל מקרה משלמים את המקדמות ומשאירים סכום של 15%, לתשלום מאוחר יותר. מתי זה יקרה? אם הטעות תהיה כל כך גדולה, שגם 15 האחוזים לא יכסו את הפרשי הריביות. אנחנו לא צריכים להוריד את זה. אני יודע מה שיקרה. אני מציע שמי שרוצה מקדמות יחתום על טופס שהוא מתחייב להחזיר, במקרה שיתברר שהוא חייב.

אברהם שוחט:

ליוויתי את מבצע "ענבי זעם", ושם היו אלפי תביעות של נזק ישיר לחקלאות, לתעשייה, לתיירות. אני חושב שהתקנה הזו בהחלט במקומה. אנו יודעים שהיו הרבה רמאויות. בעל מפעל שהמחזור שלו הוא של 5,000 שקל לחודש יגיש תביעה שהוא עושה עסקים ב- 100,000 שקל לחודש. לכן צריך לשלם ריבית והצמדה כמקובל במס הכנסה. אין שום בעיה עם העניין הזה.

יחזקאל פלומין:

עקרון ההחזר הצמוד הוא מקובל. הבעיה היא יישום הדין לגבי סכום ההחזר כדין מס. הבעיה מתעוררת כי ההחזר נעשה על פי תקנה 9 (ג), לא על פי תקנה 9 (א), אלא אם יתקנו אותי, והזכות להגיש ערר לא קיימת. הייתי מבקש שיובהר כי ניתן להגיש ערר, הדרישה יכולה להפוך לעיקול ביום ה- 91. צריך להיות מובהר שאם מוגש ערר לא יופעלו ההליכים לפי פקודת גבייה. זה לא כתוב במפורש.

מיכאל קליינר:

אם היה מדובר רק לגבי מקרים שבהם האדם עצמו קבע את גודל הסכום שהוא קיבל, אז אין בעיה עם זה.

אהוד ברזילי:

אני לא משלם אף פעם על דעתי, אלא על סמך תביעה שהאדם מגיש. אני פועל כחברת ביטוח.

צבי הנדל:

כתוב: "במקרה ששולמו פיצויים ביתר". תקליף את המילה "פיצויים" במילה "מקדמות".

מיכאל קליינר:

אם היית מבהיר בניסוח את האבחנה שעושה חבר הכנסת צבי הנדל, לאמור, אם הטעות של הנישום, אין בעיה עם התקנה כפי שהיא. אם הטעות היא של הפקיד- במקרה זה הוא לא מוכן שישולמו הצמדות וריביות.

יחזקאל פלומין:

התקנה מדברת על תשלום פיצויים, לרבות מקדמות.

היו"ר אברהם רביץ:

יש לי הצעה פשוטה שתשביע את רצון כולם. אהוד ברזילי אמר דבר שהוא שורש העניין. הוא אמר: תנו לנו הרגשה שלא מרמים אותנו, אחרת הפקידים יאמרו: למה למהר ולשלם. האינטרס שלנו שמס רכוש ישלם בהקדם האפשרי. הם יעשו זאת אם יתאפשר להם לתפוס את מי שרימה אותם. כדי שנוכל להיות סמוכים ובטוחים, ניתן להוסיף כאן מילה: "לאחר בקשת המבקש".

אנה שניידר:

כל המבנה התקנות הוא שקודם יש תביעה - - -

צבי הנדל:

אני מבקש אחרת: שיהיה ברור שכל זה הוא במידה ומשולמות מקדמות.

אהוד ברזילי:

נניח שהוגשה לי תביעה, ושילמתי לו כפי שהוא תבע, מתוך חוסר רצון לפשפש בתביעה של כל אחד. לאחר התשלום יש לי זמן ואני בודק, וקרו מקרים כאלה.

צבי הנדל:

כמה מקרים כאלה יש? עם כל הכבוד, נראה שאתה לא מכיר את המקרים.

אהוד ברזילי:

השאלה שלי היא אם אני בודק לאחר התשלום ומוצא שהתביעה היתה גבוהה מידי, והאדם צריך להחזיר לי כסף. מה אני עושה?

מיכאל קליינר:

מוסיף בתקנה: "ובלבד שהטעות נבעה מנתונים שנמסרו על ידי הנישום, או מטעמו". זאז אתה משיג בדיוק את מה שרצית.

אברהם שוחט:

כדי לקבל את הכספים מגישים תביעה, הרי הוא לא ישלם בלי תביעה.

חיים אורון:

יושב הראש אומר באופן ברור, שהאינטרס שלנו, כוועדה - - -

אהוד ברזילי:

אבל למה אני צריך להתפלסף - אם האדם נתן לי את כל הנתונים או לא - -

חיים אורון:

הבעיה הכי גדולה, אם קורה האסון הזה, ניתן לומר שמשלמים, ובודקים בדיקה מדגמית לגבי 3% מן המקרים. אנו צריכים להגן על מס רכוש בעניין הזה או לא ?

צבי הנדל:

מה אני אומר: תבחרו אחד מן השניים.

מיכאל קליינר:

אם מנהל החשבונות שלי הגיש תביעה, ועל סמך זה שילמו לי, אם הטעות היא של פקיד השומה, אין שום הצדקה שאשלם ריבית והצמדה.

אברהם שוחט:

ניתן כסף שלא כדין, בין אם כתוצאה של שיקול דעת מוטעה או לא- צריך להחזיר עם ריבית והצמדה.

חיים אורון:

בשנים האחרונות ניתנים פיצויי בצורת בכל שנה, לצערי. אם טעה פקיד במכפלה, ונתן לקיבוץ להב פיצויי בצורת - - -

אהוד ברזילי:

פקיד יבדוק עצמו מאה פעמים לפני שהוא ישחרר את הסכומים.

היו"ר אברהם רביץ:

אני חושב שלתועלת הציבור אנו צריכים לקבל את זה.

צבר הנדל:

אני מבקש התייעצות סיעתית.

היו"ר אברהם דביץ:

אני נותן לך לצורך כך שבוע ימים ביום חמישי הבא תיערך ההצבעה בעניין. תם הדיון. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה ב 12:40